

Lietuvos poetui, prozininkui, literatūros kritikui, vertėjui, visuomenės ir politikos veikėjui „Antanui Venclovai – 115“

ERŠKETIS

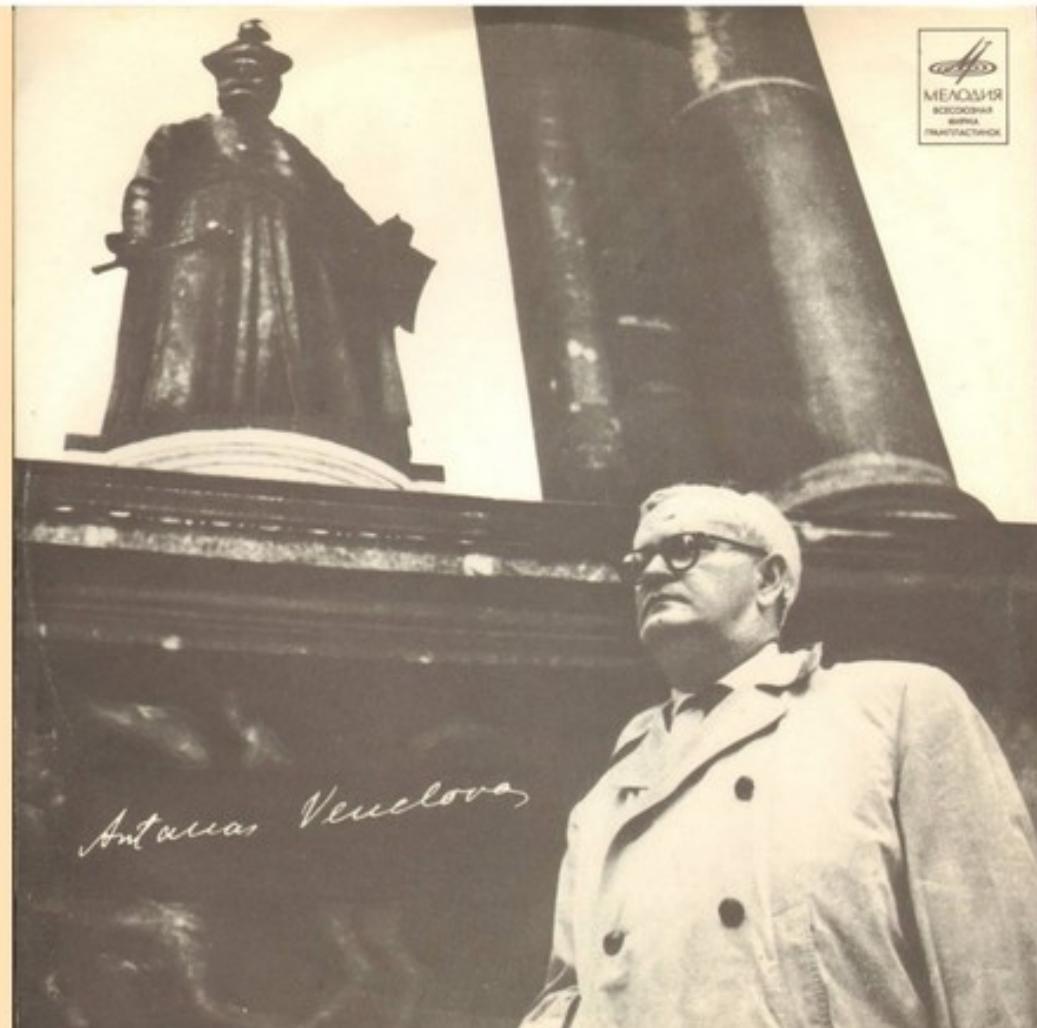
Marijai Cvirkienei

Iš jūros puta ūždama atkeliauja
Ir neša artyn jauno Žilvino kraują,
Ir Eglė jo marškinius jūroj skalauja —
Tai Žilvino kraujas prie kopų baltų.

Prie jūrų, prie marių pražydo erškėtis.
Ir rinkosi žmonės jo žiedu gérėtis.
Ir žmonės spėliojo, kodėl čia erškėtis,
Kur jūros, kur marios, kur kopų kalnai...

Ir nieks nežinojo, ir nieks neatspėjo,
Tik jūra skambėjo, tik marios aidėjo,
Ir krūmas erškėčio pakrantėj žydėjo,
Kur jūros, kur marios, kur kopų kalnai.

Palanga
1969. VIII. 20

Antanas Venclova (antras iš dešinės) kartu su P.Cvirka (dešinėje)
1934 m.

Antanas Venclova, kontroversiška asmenybė, rašytojas, poetas, vertėjas ir redaktorius, kurio kūryba Lietuvoje tarpukariu buvo mėgstama. Sovietmečiu, kaip ir kiti to meto literatai, nešvengė "kūrybinės duoklės partijai". Dalyvavo LTSR himno teksto kūrimo konkurse ir tapo jo laimėtoju. Su lietuvių delegacija vyko į Maskavą "Stalino saulės parvežti", užėmė aukštą pareigą to meto tarybinėje Lietuvoje ir Maskvoje, bet į komunistų partiją įstojo tik apie 1953 metus. Ženkliai prisidėjo leidžiant Lietuvos lituanistinę biblioteką, Lietuvos liaudies meno albumų serią, formuojant visuomenės nuomonę apie Donelaičio Tolminkiemį, Tomo Mano vasarvietę Nidoje, viešinant M. K. Čiurlionio kūrybą, pervežant rašytojo J. Billūno palaikus iš Lenkijos į Lietuvą, buvo J. Simonaitytės kūrinių redaktorius. Todėl manome, kad geriausia yra paskelbtai Antano Venclovos gyvenimo ir kūrybos datos, jų nekupiūruojint, kad svetainės lankytojai patys galėtų pasidaryti išvadas.

ŽIEMUŽĖS ŠÉKAS, VASAROS SNIEGAS

Žiemužės šéko, vasaros sniego
Aš pamariais ieškojau...
Nurimė vandens saulėje miega,
Plakasi man prie kojų.

Jauni, laimingi prieš daugel metų
Baltom pakrantėm éjom,
Sekém viršunes žalių verpetų,
Tolyn žvaigždes lydėjom...

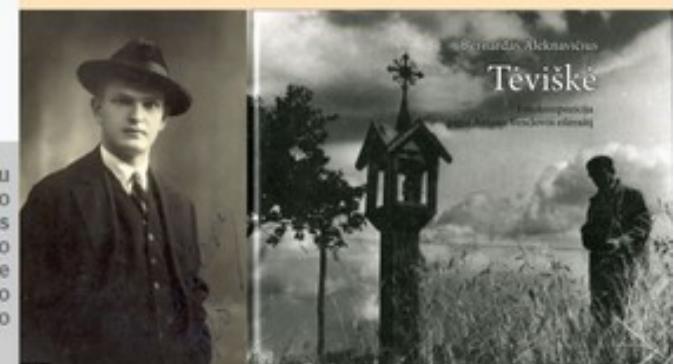
Ir rodés mudviem—pasaulio tolai
Didžiulę slepia mintj;
Ilgai ją sprendém ir ligi šiolei
Nepajégém jminti.

Nesugebėjom suprast, ko bangos
Juodon bedugnén skësta,
Kodél lyg vėtra širdis mums trankos
Ir tik kančioj subrésta.

Kodél mes, metų sukauptą rūstj
Giliai širdy uždarę,
Ką iškentėj, vél pasiskusti
Ateiname prie marių...

Nurimė vandens saulėje miega,
Plakasi man prie kojų...
Žiemužės šéko, vasaros sniego
Aš pamariais ieškojau...

Palanga
1969. IX. 5

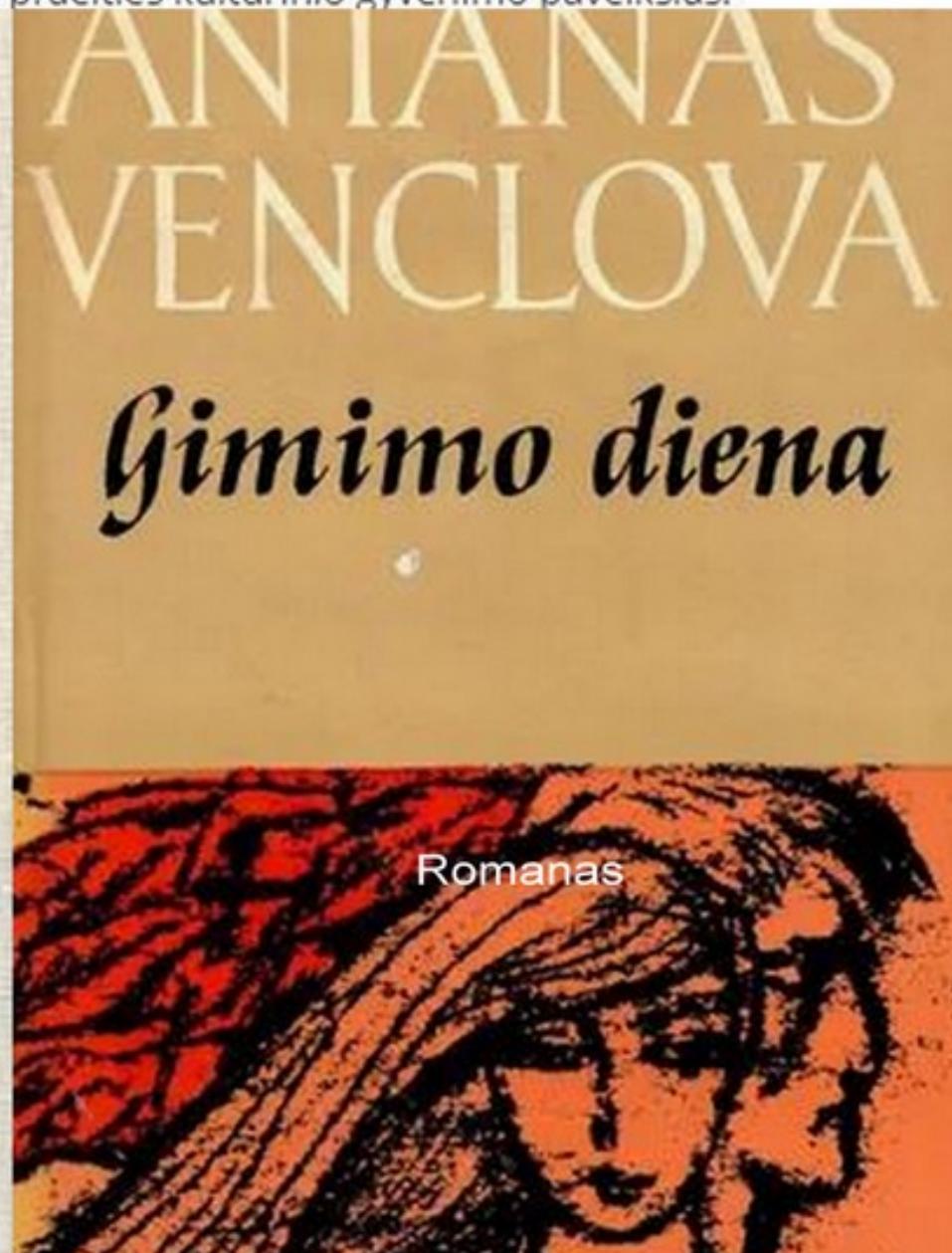
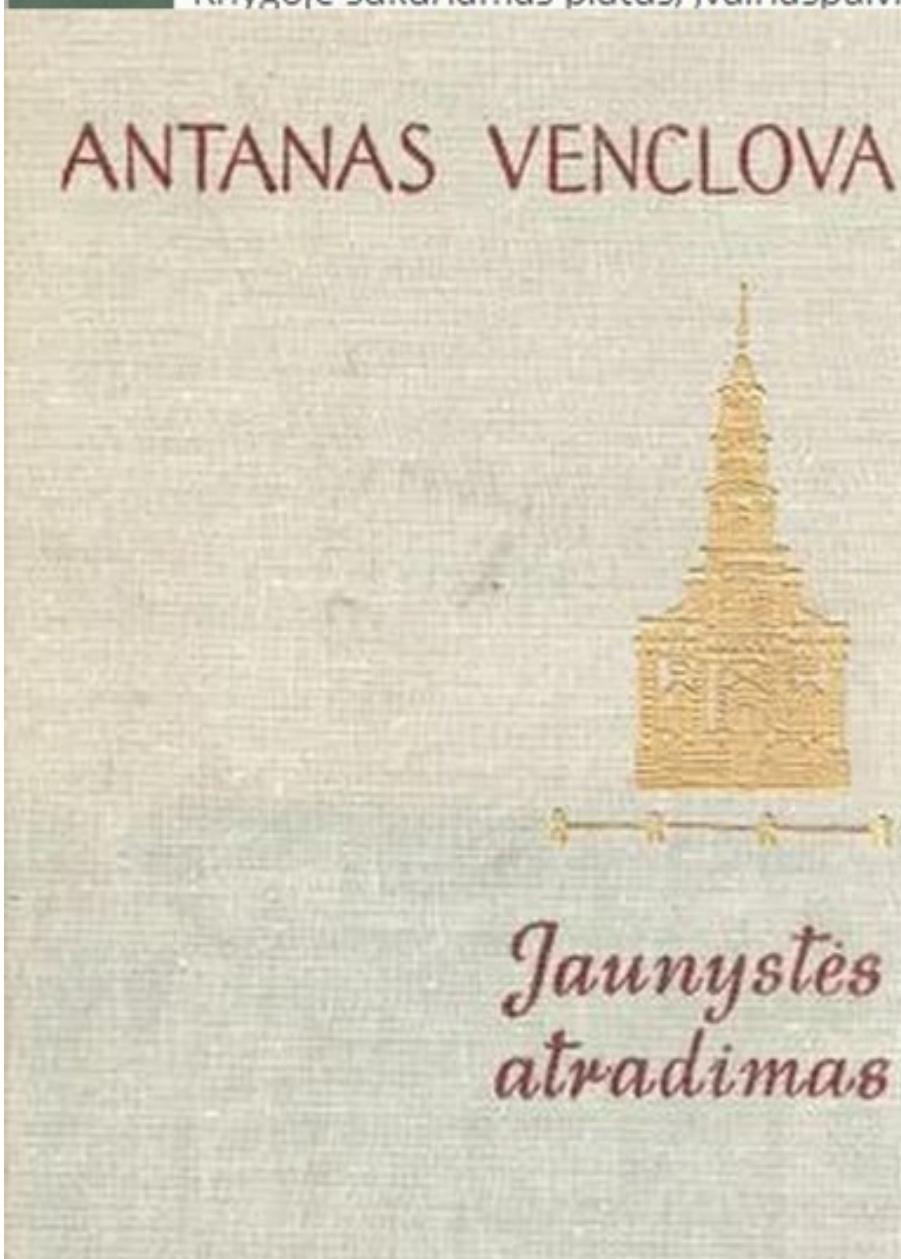

Antanas Venclova

JAUNYSTĖS
ATRADIMAS

„Jaunystės atradimas“ - antroji autoriaus autobiografinio ciklo knyga. Anksčiau išleistoje „Pavasario upė“ ir šioje vaizduojamas vienos kartos kelias į šviesą, kultūrą, meninę kūrybą, o drauge ir į 1940 m. socialistinę revoliuciją.

Knygoje sukuriamas platus, įvairiaspalvis praeities kultūrinio gyvenimo paveikslas.

ANTANAS VENCLOVA DRAUGYSTĖ

Antano Venclovos romanas „Draugystė“ baigtas rasyti ir išleistas 1936 metais. Ruosdamas naują šio romano leidimą, autorius atliko gan žymią stilistinę veikalo redakciją. Jis taip pat paryškino kai kurias romano vietas, kurios fašistinės cenzūros sąlygomis, kada romanas buvo spausdinamas pirmą kartą, tegalėjo būti išreikštос užuomininomis.

Autorius, kad ir matydamas savo knygos trūkumus, nerado reikalo romaną perdirbinėti iš esmės, nes tuo būdu atsirastų nauja knyga, netekusi savo meto dokumento vertės ir, galimas daliktas, betarpško tos jau praėjusios epochos kvapo.

Antanas Venclova

PAVASARIO UPĖ

SVARBIAUSIOS GYVENIMO IR KŪRYBOS DATOS

1906

Sausio 7 d. A. Venclova gimė. Jo gimtinė — Trempinių kaimas, Liubavo valsčius (dabar — Marijampolės apskritis.). Tėvai — Elzbieta Vėlyviūtė (1873—195?) ir Tomas Venclova (mirė 1919 m.). Būsimasis rašytojas gausioje šeimoje buvo penktasis: Kastancija, Pijus, Juozas, Izabelė, Antanas, Pranas, Kazys, Agota.

1913

Rudenį pradeda lankyti Liubavo pradinę mokyklą. Prieš tai namuose išmoko skaityti. Mokykloje mokėsi vieną žiemą, nes, prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, mokykla kurį laiką neveikė.

1917

Karui baigiantis, pradeda privačiai mokytis Liubave pas mokytoją J. Butauską, kuris įkalbinėja tėvus leisti A. Venclovą į gimnaziją.

1918

Vasarą išlaikės egzaminus, įstoja į Marijampolės „Žiburio“ gimnazijos antrąją klasę. Marijampolėje artimai susidraugauja su Kaziu Boruta ir Vytautu Montvila.

1924

Amerikos lietuvių laikraštyje „Vienybė“ išspausdinami pirmieji rašinėliai bei vertimai.

1925

Pavasarį baigia Marijampolės valstybinę Rygiškių Jono gimnaziją.

Balandžio—rugsėjo mėnesiais nemažai A. Venclovos eilėraščių ir prozos vaizdelių paskelbiama Marijampolės savaitraštyje „Šešupės bangos“, kurį redagavo K. Stiklius,

Liepos 20 d., teturėdamas kelis litus, atvyksta į Kauną. Pasinaudojės Marijampolės gimnazijos direktoriaus protekcija, gauna darbą Žemės ūkio ministerijos Žemės reformos departamento raštinéje.

Rudenį įstoja į Kauno universiteto humanitarinių mokslų fakultetą.

Metų pabaigoje departamento direktorius pareiškia, kad A. Venclova įtariamas parašės ateitininkų himno parodiją. A. Venclova netenka darbo (vėliau paaiškėja, kad parodiją sukūrė kitas asmuo). Iš tarnybos atleista, ji priglobia departamento tarnautojas J. Strazdas — būsimasis rašytojas taiso jo agronominių knygų kalbą.

1926

Pavasarį apsigyvena Daukšos gatvėje, studentų bendrabutyje. Kurį laiką gyvena viename kambariye su jaunu poetu Leonu Skabeika.

Vasarą, į valdžią atėjus liaudininkams ir socialdemokratams, vėl priimamas į Žemės reformos departamento skyriaus sekretoriumi.

1929 m. pradžioje valdžia ji vėl atleido iš darbo už „ryšių palaikymą su revolucionieriais“.

Pasirodo pirmoji eilėraščių knyga „Sutemų skersgatviuos“.

1927

Rudenį pasirodo antrasis lyrikos rinkinys „Gatvės švinta“.

Gruodžio 22 d. laiške V. Žlionui prisipažsta apsisprendęs tapti rašytoju realistu ir ketinąs sukurti apysaką „Žemės reforma“.

Studijuodamas pramoko svetimų kalbų, gerai susipažino su rusų ir Vakarų Europos literatūra.

1928

Metų pradžioje brandina idėją išleisti vienkartinį leidinį „Žalia vėtra“.

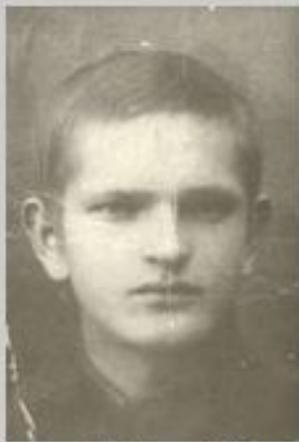
Pradeda dalyvauti Kauno darbininkų sporto klubo „Viltis“ darbe.

Rygoje K. Borutos leidžiamame almanache „Audra“ spausdinama A. Venclovos apysaka „Žemės reforma“ (liko nebaigta).

1929

Vasarą kartu su kolegomis studentais, B. Sruogos vadovaujami, keliauja po Vakarų Europą.

Klaipėdoje pasirodė kritinė apybraiža „A. Vienuolio „Paskenduolė““.

A. Venclova 1924 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Rygiškių Jono gimnazija, 6-ta klasė, A. Venclova sėdi trečiame suole, 1925 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova 1928 m., Kaunas. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova (6-tas iš kairės) ir P. Cvirkas (9-tas iš kairės) su "Raidės" spaustuvės darbininkais, išleidus "Trečio Fronto" Nr. 5, 1931 m. gegužės mėn. (Nuotrauka iš A. Venclovos paruoštos "Knygos apie Petrą Cvirką", Valst. grož. lit. l-kla, 1949).

Mariampolė, A. Venclova su draugais gimnazistais 1925 m., A. Venclova sėdi pirmoje eilėje. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Antanas ir Eliza Venclovos 1933 m. Vanagupėje. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1929

Vasarą kartu su kolegomis studentais, B. Sruogos vadovaujami, keliauja po Vakarų Europą.
Klaipėdoje pasirodė kritinė apybraiža „A. Vienuolio „Paskenduolė“.

1930

Metų pradžioje pradeda eiti žurnalas „Trečias frontas“, kurį redaguoja A. Venclova.
Rudenį Kaune išėjo pirmoji apsakymų knyga „Beržai vėtroje“.
Kaune pasirodė A. Venclovos versta C. Dikenso apysaka „Varpai“.
Lietuvių kalba išėjo Gi de Mopasano apysaka „Ivetė“, versta A. Venclovas.
Vasarą kartu su P. Cvirka ir B. Raila keliauja po Lietuvą. Aplanko Birštoną, Alytų, pereina Dzūkiją, pabuvoja Onuškyje, Ukmergeje, Panevėžyje, Anykščiuose, Zarasuose.

1931

Kaune pasirodė biografinė apybraiža „Eptonas Sinkleris“.

1932

Baigia universitetą ir pradeda mokytojauti Kauno žydų gimnazijoje.

1933

Išėjo A. Venclovos kartu su P. Cvirka parašyta brošiūra „Adolfas Hitleris. Diktatoriaus karjera“, pasirašyta slapyvardžiu A. ir P. Dviese.

1934

Kaune išėjo biografinė apybraiža „Audringas Fransua Vijono gyvenimas“.

Vasarą Smalininkuose veda Elizą Račkauskaitę.

Rudenį su žmona persikelia į Klaipėdą, kur pradeda mokytojauti Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Apsigyvena Žaliojoje gatvėje Nr. 5. Šis namas karo metais sugriautas. Išliko tik antrasis A. Vencovos butas buvusioje Altenbergo gatvėje.
Gyvendamas Klaipėdoje, 1934—1939 metais daug kartų aplanko Žemaitiją, Neringą, su ekskursijomis nuvažiuoja į Latviją bei Estiją.

1935

Vasario 14 d. laiške V. Žilioniui prisipažsta pradėjęs rašyti romaną (A. Venclova: „Galimas daiktas, išeis ir neblogas dalykas“). Vėliau šį romaną A. Venclova pavadinis „Draugystė“. Rudenį Klaipėdoje susipažsta su leva Simonaityte, kuriai padeda suredaguoти „Aukštųj Šimonų likimą“, Istoja į Lietuvių rašytojų draugiją.

1936

Ankstyvą pavasarį su ekskursantų grupe aplanko Leningradą (dabar Sant Peterburgas) ir Maskva.

Vasarą kartu su P. Cvirka išvažiuoja į Zarasus, Čia rašo romana „Draugystė“.

Spalio 13 d. laiške V. Žilioniui praneša, kad baigia „Draugystę“: „Savo romaną baigiau. Apdirbinéju“.

Lietuvių kalba pirmą kartą pasirodė M. Gorkio „Mano universitetas“, versti A. Venclovas.

Metų pabaigoje Klaipėdoje pasirodė pirmasis rašytojo romanas „Draugystė“.

„Bibliografijos žiniose“ pradedamas spausdinti bibliografinis darbas „Pasaulio grožinė literatūra lietuvių kalba“.

1937

Vasarą vėl keliauja, antrą kartą, po Vakarų Europą. Paryžiuje aplanko Pasaulinę parodą,

Rugsėjo 11 d. gimsta sūnus, kurį velionio tėvo atminimui pavadina Tomu.

Lietuvių kalba pasirodė A. Puškino apysakų knyga „Gyvenimas ir apysakos“. Leidinį parengė bei apysakas išvertė A. Venclova kartu su P. Cvirka.

1938

Vasarą kartu su žmona keliauja po Estiją ir Suomiją.

Kaune išėjo A. Venclovos verstas B. Kelermano romanas „Lapkričio devintoji“.

P. Cvirka ir A. Venclova apie 1935 m..
(Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Lietuvos rašytojai 1942 m. Iš kairės: E. Mieželaitis, K. Korsakas, S. Nėris, J. Šimkus, A. Venclova, J. Marcinkevičius. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1950 m. Vilniaus centriniame knygynė A. Venclova ir J. Avyžius pasirašinėja savo knygas. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova, apie 1950 m.. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Prie P. Cvirkos muziejaus, 1950 m. Iš kairės A. Venclova, M. Cvirkienė, K. Vairas – Račkauskas, N. Tichonovas. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova savo namuose, darbo kambaryste, 1950 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1939

Kovo 22 d. Lietuvos valdžia sutiko Klaipėdos kraštą atiduoti Vokietijai. A. Venclova su šeima palieka pajūri ir grįžta į Kauną:

„Pasitraukimo iš Klaipėdos diena buvo viena iš sunkiausių per visą mano gyvenimą...“

Pavasarį nuo trečios knygos pradeda redaguoti almanachą „Prošvaistė“.

Gegužės pradžioje kartu su žmona pirmą kartą aplanko Vilnių, pabuvoda Lenkijos miestuose Varšuvoje, Krokuvoje, Veličkose.

Vasarą praleidžia Dusetose, prie Sartų ežero. Čia parengia spaudai apsakymų rinkinį „Naktis“.

Rudenį pradeda dirbtį mokytoju Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijoje.

Kaune išėjo antroji apsakymų knyga „Naktis“.

Išėjo dvi A. Venclovos verstos knygos: Sofoklio „Tragedijos“ (versta su A. Rukša) ir V. Katajevo romanas „Baltuoja burė tolumo“.

A. Venclovos apysakų knyga „Naktis“ laimėjo „Spindulio“ literatūros premiją (2000 Lt).

1940

Metų pradžioje už ketvirtojoje „Prošvaistės“ knygoje išspausdintą antikarinį, antiimperialistinį eiléraštį A. Venclova atleidžiamas iš mokytojo pareigų. Bedarbių rašytojų J. Šimkus pakviečia redaguoti „Lietuvos žinių“ literatūros skyrių.

Birželio mėnesį Rašytojų draugijos pirmininkas V. Krėvė pasiūnčia A. Venclovą į Taliną užmegzti ryšių su estų rašytojais. Čia ji užklumpa žinia apie audringus birželio įvykius Lietuvoje. Birželio viduryje Lietuvoje žlugo nepriklausoma valdžia ir buvo sudaryta Liaudies vyriausybė, vadovaujama Justo Paleckio. I vyriausybę jėjo ir A. Venclova, kuris buvo paskirtas švietimo ministru jam būnant užsienyje.

Liepos 14—15 d. įvyko rinkimai į Liaudies Seimą, kurio atstovu išrinktas ir A. Venclova.

Rugpjūčio 3 d. A. Venclova, kaip Liaudies Seimo Igaliotosios komisijos narys, dalyvavo TSRS Aukščiausiosios Tarybos VII sesijoje, priėmusioje Lietuvą į TSRS sudėtį.

Rugpjūčio 24—26 dienomis Kaune įvyko LTSR Liaudies Seimo Nepaprastoji sesija. A. Venclova kalbėjo diskusijoje. Sesija išrinko ji švietimo liaudies komisaru (prilygsta ministrui). Būdaams šiose pareigose, skyrė lėšas Trakų pilies griuvėsių konservacijai.

Rudenį, keliantis įstaigoms iš Kauno į Vilnių, į sostinę persikelia į Švietimo liaudies komisariatas. A. Venclova įsikuria Kudirkos gatvėje ir čia išgyvena iki karo pradžios.

Gruodžio 25 d. pasakė kalbą Vilniuje, atidarant LTSR valstybinę filharmoniją.

1941

Sausio 12 d. išrenkamas TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatu. Buvo renkamas iki pat 1962 metų.

Sausio 16 d. LTSR Mokslo Akademijai įkurti sudarytas organizacinis komitetas, kurio nariu paskirtas A. Venclova.

Kaune išėjo A. Venclovos versta K. Rasmuseno kelionės įspūdžių knyga „Didysis rogių kelias“.

Birželio 22 d. su žmona poilsiauja Trakuose, čia sužino apie prasidėjusį karą. A. Venclova evakuojasi iš Lietuvos.

Birželio 27 d. pasiekia Maskvą.

Liepos pabaigoje kartu su kitais lietuvių rašytojais evakuojasi į Penzą.

1942

Sausio pabaigoje kartu su L. Gira ir K. Korsaku atvyko į Balachną (Gorkio sritis), kur formavosi Lietuviškoji divizija.

Vasario mėn. lankėsi kariniuose daliniuose, kur dalyvavo literatūros vakaruose.

Pavasarį LTSR vyriausybė iškviečia A. Venclovą į Maskvą. Maskvoje lietuvių kalba išleistas apsakymų rinkinys „Kelias į Lietuvą“.

Lietuvių kalba išėjo A. Laisvydo slapyvardžiu pasirašyta knygutė „Po Liudendorfo batu“, pasakojanti apie 1915—1918 metų vokiečių okupaciją Lietuvoje.

1943

Lapkričio mėn. Maskvoje išėjo lietuvių literatūros ir kritikos almanacho „Pergalė“ pirmoji knyga, kurioje išspausdinti ir keturi A. Venclovos eiléraščiai.

Gruodžio 29 d. savo eiléraščius skirtus K. Donelaičiui, skaitė Maskvoje, Tarybų Sajungos rašytojų klube, kur paminėtos „Metų“ išleidimo 125-osios metinės.

Maskvoje pasirodė apybraižų knyga „Iš karinio bloknoto“.

„Tėvynės šauksmas“—taip vadinosi A. Venclovos eiléraščių rinkinys, lietuvių kalba išleistas Maskvoje.

K. Vairas-Račkauskas, F. Tichonovas, A. Venclova prie S. Néries kapo, Kaunas, 1950 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Pobūvis F. Šilerio 150-tųjų gimimo metinių iškilmėse. Stovi Tomas Manas. Už jo sėdi A. Venclova. Veimaras, 1955 m. gegužė. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova ir P. Sirvys. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Paminklo P. Cvirkai Vilniuje atidengimo iškilmės. Kalba A. Venclova. 1959 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

K. Boruta ir A. Venclova prie B. Sruogos kapo. Vilnius, 1957 m. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

A. Venclova (dešinėje) su St. Krasausku, 1960. Fotografas A. Sutkus. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1944

Kovo mėn. prie Visos Rusijos teatro draugijos (VTO) sudaryta speciali Pabaltijo respublikų komisija, į kuria jėjo ir A. Venclova. Maskvoje lietuvių kalba išėjo V. Grosmano apysaka „Liaudis nemirtinga“ (vertė A. Venclova). Maskvoje lietuvių kalba pasirodė apybraiža „Tarybų Sajungos Didvyrė Marija Melnikaitė“. Liepos viduryje kartu su P. Cvirka atvyksta į Vilnių. Kiek vėliau apsigyvena Kaune, kur rudenį pradeda dirbti Kauno universiteto docentu, vadovauja lietuvių kalbos ir literatūros katedrai. Liepos 17 d. Vilniuje išėjo pirmasis laikraščio „Tarybų Lietuva“ numeris, kuriame išspausdintas ir A. Venclovos straipsnis „Pirmieji susitikimai Vilniuje“ (A. Laisvydo slapyvardžiu). Rugpjūčio 22 d. Vilniuje pasirodė pirmasis „Jaunimo gretų“ numeris, kuriame yra ir poeto eiléraštis „Téviškė“. Rugsėjo 26 d. Vilniuje, Švietimo liaudies komisariate, įvyko pirmasis pokarinėje Lietuvoje rašytojų susitikimas, kuriame kalbėjo ir A. Venclova. Gruodžio 19 d. LTSR Liaudies Komisarų Taryba patvirtino LTSR tarybinių rašytojų sajungos valdybą, kurios nariu tapo ir A. Venclova. Maskvoje išėjo A. Venclovos eiléraščių rinkinys „Rodnoje nebo“.

1945

Metų pradžioje Kaune pasirodė apybraižų ir vaizdelių knyga „Karo laukuose“. Balandžio mėn. pradėjo eiti literatūros, meno ir kritikos žurnalas „Pergalė“, kurio redakcinės kolegijos nariu patvirtintas A. Venclova. Vasaros pradžioje išėjo karo metais sukurtą eiléraščių knyga „Obelis kur augalota“. Liepos 2 d. už Tévnės karo II laipsnio ordinu. Liepos 9 d. kalbėjo gedulingame mitinge prie S. Néries karsto. Liepos 10—14 dienomis Vilniuje įvyko LTSR inteligentų I suvažiavimas, kuriame kalbėjo ir A. Venclova. Spalio 25—27 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos tarybinių rašytojų I suvažiavimas. A. Venclova perskaitė papildoma pranešimą „Lietuvių tarybinė proza“. Kalbėjo diskusijose. Buvo išrinktas valdybos nariu.

1946

Sausio 10 d. Rašytojų sajungos Kauno filiale įteiktas medalis „Už šaunų darbą Didžiajame Tévnės kare 1941—1945 m.“ Metų pradžioje paskiriamas Kauno universiteto istorijos-filologijos fakulteto dekanu. Kartu jis įėjo Lietuvos tarybinių rašytojų sajungos Kauno filialo atsakingojo sekretoriaus pareigas. Liepos 21 d. Vilniuje pradėjo eiti LTSR rašytojų sajungos ir Meno reikalų valdybos savaitinis laikraštis „Literatūra ir menas“, kurio redakcinės kolegijos nariu patvirtintas A. Venclova. Lapkričio mėn. antroje pusėje su šeima persikelia gyventi iš Kauno į Vilnių, kur gyveno iki pat mirties (dabar – Paménkalnio g. 34). Niujorke (Brukline) lietuvių kalba išėjo apybraiža „Lietuvių tautos didvyrė Marija Melnikaitė“.

1947

Kaune lietuvių kalba pirmą kartą išėjo A. Venclovos versta A. Puškino poema „Eugenijus Oneginas“ (Eugenijus Matuzevičius: „Šio leidinio popieriumi, išvaizda, maketavimu, iliustracijomis labai nuoširdžiai ir aktyviai šalia leidyklos žmonių rūpinosi ir pats A. Venclova“). Rudenį išėjo rinkinių apsakymų knyga „Medis ir jo atžalos“. Niujorke (Brukline) lietuvių kalba išleista A. Venclovos biografinė apybraiža „Salomėja Néris“.

1948

Vasario—balandžio mėnesiais tarybinių piliečių repatriacijos reikalais važinėjo po Rytų Vokietiją, Čekoslovakiją, Austriją, Kaune pasirodė eiléraščių rinkinys „Šalies jaunystė“. Rudenį dalyvavo Vroclave įvykusiamame Pasauliniame kultūros veikėjų talkos gynimo kongrese.

1949

Išrinktas Lietuvos TSR mokslo akademijos nariu korespondentu. Metų pradžioje dalyvavo I Lenkijos rašytojų suvažiavime Ščecine. Vilniuje pasirodė A. Venclovos išverstos A. Puškino „Belkino apysakos“. Išleisti „Kelionės įspūdžiai“ apie rašytojo viešnagę Čekoslovakijoje, Austrijoje ir Lenkijoje. Nuo 1949 metų iki pat mirties aktyviai talkino „Vagos“ leidyklai: buvo redakcinės tarybos, tekstologinės komisijos, įvairių raštų rinkinių redakcinių komisijų narys, vienas pagrindinių Lituanistinės bibliotekos sumanytoju, šios serijos redakcinės komisijos narys.

Baltarusių literatūros savaitė Lietuvoje. Atsisveikinimo posėdis Lietuvos Rašytojų sajungoje. Kalba A. Venclova. Vilnius, 1958 m. rудуо. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Kelionė po Islandiją 1961 m. Iš kairės: islandų rašytojas Haldoras Laksnesas ir Antanas Venclova (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Kiniečių poetas Ge Bao Cuanis, E. Venclovienė, T. Venclova ir A. Venclova darbo kambaryste, Venclovų namuose. Vilnius, 1955 m. gegužė. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1953.06.29 Zakopanėje prie J. Biliūno kapo prieš perkeliant palaikus į Lietuvą. Iš kairės: 2-as Antanas Venclova, 3-as Juozas Baltušis. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Tomo Mano namelio atidarymas
Nidoje 1967 m. vasarą. A. Venclova pasakoja apie T. Maną. (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

Antanas Venclova su vokiečių rašytoju Arnoldu Cveigu Vokietijoje 1955 m. gegužės mėn. F. Šilerio 150-ujų metinių minėjime Veimare (Nuotrauka iš Venclovų namų-muziejaus rinkinio)

1950

Metų pradžioje dalyvavo A. Mickevičiaus paminklo atidarymo iškilmėse Varšuvoje.

Išleista eiléraščių „Rinktiné”.

Liepos 15 d. LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas patvirtino LTSR valstybinį himną. Tekstas — A. Venclovas, muzika — B. Dvariono, Liepos 21 d. apdovanotas Lenino ordinu.

Lapkričio 16—22 dienomis dalyvavo II pasauliniame taikos šalininkų kongrese Varšuvoje.

Metų pabaigoje dalyvavo I Vengrijos—Tarybų Sajungos draugystės kongrese Budapešte.

Metų pabaigoje Varšuvoje pasirodė rinkinys „Nowele litewskie”, kuriamo yra ir A. Venclovos kūrinių.

1951

Rugsėjo 9 d. įvykusioje respublikineje taikos šalininkų konferencijoje išrinktas LTSR taikos gynimo komiteto nariu, taip pat delegatu į sajunginę taikos šalininkų konferenciją.

Spalio mėn. Maskvoje išleista poezijos antologija „Poety mira v borbe za mir”. Čia publikuojama ir A. Venclovos eiléraščių.

Serijoje „Mokinio biblioteka” pasirodė „Apsakymai” ir poezijos rinkinys „Eiléraščiai”.

Čikagoje išėjusiame „Vilnies” kalendoriuje 1952 metams” išspausdinti du A. Venclovos eiléraščiai.

1951—1954 metais A. Venclova buvo TSRS valstybinių (tuo metu — Stalininių) premijų komiteto nariu.

1952

Kovo 15 d. už eiléraščių knyga „Rinktiné” paskiriamas TSRS valstybinė II laipsnio premija.

Pavasarį išėjo straipsnių ir apybraižų knyga „Taikos balandžiai”.

Lietuvos TSR literatūros ir meno dekadoss „Maskvoje proga išleista eiléraščių rinktinė „Izbrannoje”, kuria redagavo N. Tichonovas.

1953

Metų pradžioje pasirodė eiléraščių knyga „Kovoti, degti, nenurimti”.

Birželio 29 d. Zakopanėje (Lenkijos Liaudies Respublika) įvyko J. Biliūno palaikų ekshumacija. Lietuvos vyriausybės ir lietuvių liaudies vardu A. Venclova padėkojo Lenkijos Liaudies Respublikos vyriausybei ir visuomeninėms organizacijoms, padėjusioms įvykdyti rašytojo svajonę —ilsėtis gimtojoje žemėje. Lenkai su J. Biliūno palaikais atsisveikino Varšuvos aerodrome, Čia trumpą padėkos kalbą pasakė A. Venclova.

Liepos 1 d. su J. Biliūno palaikais atsisveikino mūsų respublikos žmonės, Mitingas surengtas tuometinėje Vilniaus Černiachovskio aikštėje. Kalbėjo ir A. Venclova. J. Biliūno palaikų laidotuvės įvyko Anykščiuose, Liudiškių piliakalnyje. Prie rašytojo kapo kalbėjo A. Venclova.

Spalio mėn. Jerevane arménų kalba išleista A. Venclovos poezijos rinktinė (vertė P. Sevakas). Tai — pirmoji lietuvių literatūros knyga arménų kalba.

Maskvoje pasirodė A. Venclovos eiléraščių rinkinys „Stichotvoreniya”.

1954

Kovo 16 d. TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už nuopelnus lietuvių literatūrai ir menui apdovanotas Darbo Raudonosios Vėliavos ordinu.

Kovo 18 d. LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už nuopelnus vystant tarybinę lietuvių literatūrą suteiktas LTSR nusipelniusio meno veikėjo garbės vardas.

Rugsėjo 9 d. išrinktas LTSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininku.

Spalio mėn. su grupė tarybinių kultūros darbuotojų lankėsi Kinijos Liaudies Respublikoje — Pekine, Nankine, Šanchajuje, Kantone bei kituose miestuose.

Gruodžio 15—26 dienomis dalyvavo TSRS rašytojų II suvažiavime. Išrinktas TSRS rašytojų sąjungos valdybos prezidiumo nariu.

1955

Gegužės 8—18 dienomis vadovavo TSRS rašytojų delegacijai, kuri lankési Vokietijos Demokratinéje Respublikoje minint F. Šilerio 150-ąsias mirties metines. Jis pasaké kalbą Veimare, kur vyko iškilmingas posédis. Būdamas VDR, susitiko su T. Manu, A. Cveigu, J. R. Becheriu bei kitais vokiečių rašytojais. Grįžęs į Lietuvą, rūpinosi išsaugoti Tomo Mano vasarvietę Nidoje.
Rugpjūčio pabaigoje Baltarusijos TSR Mokslų Akademija išleido kolektyvinį leidinį „Janka Kupala“, kuriame yra ir A. Venclovos atsiminimų.

Rugsėjo pabaigoje kartu su kitais lietuvių rašytojais aplanké A. Mickevičiaus téviškę Naugarduke, kitas šių apylinkių istorines vietas. Spalio 8—12 dienomis lankési Gruzijoje, kur dalyvavo žymaus poeto Davido Guramšvilio gimimo 250-ujų metinių minėjime.
Rudenį pasirodė triju tomų „Raštai“, kurių pirmajame išspausdinta autobiografija ir eiléraščiai, antrajame— romanas „Draugysté“, trečiajame — apsakymai, apybraižos, atsiminimai bei straipsniai apie literatūrą.
Lapkričio mén., kaip TSRS parlamentinės delegacijos narys, lankési Vokietijos Demokratinéje Respublikoje.
Metų pabaigoje pasirodė kelionés įspūdžių knyga „Kelioné po Kiniją“.
Išejo A. Venclovos versti A. Puškino kūriniai: poema „Varinis raitelis“ ir drama „Borisas Godunovas“.

1956

Balandžio mén. lankési Švedijoje, kur dalyvavo Švedijos ir Tarybų Sajungos draugystės sajungos 20 metų jubiliejaus iškilmėse.
Gegužės 21—25 dienomis vadovavo Lietuvos rašytojų delegacijai, kuri lankési Latvijoje.
Serijoje „Mokinio biblioteka“ Kaune išleista A. Venclovos kūrybos „Rinktiné“.
Indijoje lankési kaip turistas. Aplanké Benaresą, Bombéjų ir kt.

1957

Lapkričio 7 d. „Literatūroje ir mene“ pasirodė romano „Gimimo diena“ fragmentas.
Maskvoje išleista prozos rinktinė „Izbrannoje“.

1958

Gegužės 17 d. patvirtintas LTSR valstybinių premijų komiteto prezidiumo pirmininko pavaduotoju.
Gegužės 20 d. Tarybų Baltarusijoje prasidėjo lietuvių literatūros savaitė. Joje dalyvavęs A. Venclova pabuvojo Minske, Bresto ir Mogiliovo srityse, Jankos Kupalos téviškėje — Viazynkoje.
Gegužės mén. „Pergalé“ pradėjo spausdinti romaną „Gimimo diena“.
Liepos 16 d. Stokholme prasidėjo Nusiginklavimo ir tarptautinio bendradarbiavimo kongresas. TSRS delegacijoje buvo A. Venclova.

1959

Kovo 12 d. atidengiant paminklą P. Cvirkai Vilniuje kalbėjo A. Venclova. Jis, kaip respublikinio P. Cvirkos 50 metų sukakties minėjimo pirmininkas, ižanginiu žodžiu pradėjo Valstybinéje filharmonijoje įvykusį iškilmingą vakarą, skirtą P. Cvirkos jubiliejui.
Gegužės 18—23 dienomis dalyvavo III TSRS rašytojų suvažiavime. Išrinktas TSRS rašytoju sajungos valdybos nariu.
Birželio 26 d. Vilniuje įvyko Respublikinio taikos gynimo komiteto išplėstinis plenumas. Jame dalyvavęs Tarybinio taikos gynimo komiteto atstovas O. Bykovas įteiké A. Venclovai Pasaulinés Taikos Tarybos Garbés raštą, kuriuo jis apdovanotas už aktyvią veiklą ginant taiką.
Vilniuje išleistas romanas „Gimimo diena“ (iliustravo P. Rauduvė).

1960

Gegužės 10 d. Maskvoje prasidėjo lietuvių tarybinés poezijos dienos Tarybų Rusijoje. Susitikimuose su maskviečiais dalyvavo ir A. Venclova. Vėliau su grupe lietuvių rašytojų jis aplanké L. Tolsfojaus sodybą - muzieju Jasnaja Polianoje, Aleksejevką, Nikolskają, Litvą.
Liepos 21 d. už romaną „Gimimo diena“ paskiriama LTSR valstybiné premija.
Rudenį dienraštyje „Tiesa“ publikavo straipsnį apie M. K. Čiurlionį, kuris daug prisidėjo pralauždamas ideologinį pasipriešinimą kuriant M. K. Čiurlionio memorialinį muziejų Druskininkuose, leidžiant M. K. Čiurlionio reprodukcijų albumą, skleidžiant M. K. Čiurlionio muzikinę kūrybą tuometinéje Lietuvoje.
Gruodžio mén. išrinktas Europos rašytojų bendrijos tarybinio nacionalinio biuro nariu.
Maskvoje rusų kalba išleistas romanas „Gimimo diena“.

1961

Pirma kartą pokarinėje Lietuvoje išleistas M. K. Čiurlionio 32 reprodukcijų albumas su įžanginiu A. Venclovos straipsniu „M. K. Čiurlionis dailininkas“. Rašytojas buvo šio leidinio redakcinės komisijos narys ir daug prisdėjo, kad Čiurlionio kūryba būtų pradėta publikuoti ir viešinti.
Vasarą lankėsi Islandijoje (Reikjavike, Akureiryje, Siglufjordure ir po visą šalį), susidraugavo su Nobelio premijos laureatu rašytoju Haldoru Laksnesu.
Italijoje lankėsi kaip turistas.

1962

Metų pradžioje pasirodė kelionės po Islandiją išpūdžių knyga „Šiaurės sidabras“. Rudenį išėjo rašytojo literatūrinų straipsnių ir atsiminimų knyga „Epochos véjas“. A. Venclova - Respublikinio Maironio 100 metų jubiliejinio komiteto pirmininkas.

1963

Kovo mėn. vyko pirmasis K. Donelaičio jubiliejinio komiteto posėdis, skirtas K. Donelaičio 250 metų jubiliejaus (1964) renginiams ir Tolminkiemio sutvarkymui. Komiteto pirmininkas – K. Korsakas, vienas iš dviejų pavaduotojų – A. Venclova.
Rudenį pasirodė rinktinės poezijos knyga „Žemė gera“. Maskvoje rusų kalba išleista knyga „Šiaurės sidabras“.

1964

Sausio 4 d. Vilniaus filharmonijoje (sausakimšoje) vyko K. Donelaičio 250-ujų metinių minėjimas. A. Venclova – vienas iš kalbėjusiu.
Vasaros pradžioje išėjo eiléraščių apie Italiją rinkinys „Ai tu žinai tą šalį“ (iliustravo S. Krasauskas).
Lapkričio 17 d. išvykus iškilmingą vakarą Valstybinės filharmonijos salėje, skirtą S. Néries 60-mečiui, pradėjo jubiliejinio komiteto pirmininkas A. Venclova.
Metų pabaigoje išėjo memuarinių novelių ir apybraižų knyga „Pavasario upė“ (medžio raižiniai A. Makūnaitės).

1965

Gegužės mén. Panevėžio dramos teatre pastatyta V. Blédžio, J. Miltinio ir S. Kosmausko pjesė „Gimimo diena“ pagal A. Venclovo to paties pavadinimo romaną.
A. Venclovai suteiktas Lietuvos TSR liaudies rašytojo garbės vardas.
„Minties“ leidykla lietuvių ir rusų kalbomis išleido eiléraštį „Tėviškė“, iliustruotą B. Aleknavičiaus nuotraukomis (vertė S. Mar).

1966

Sausio 7 d. Respublikinėje bibliotekoje iškilmingai paminėtos A. Venclovos gimimo 60-osios metinės, surengta jo kūrybos ir visuomeninės veiklos paroda.
Vasaros pradžioje išėjo atsiminimų knyga „Jaunystės atradimas“. Pasirodė autobiografinių apsakymų knyga „Pyraginės anties žuvimas“ (iliustravo A. Surgailienė).
Lietuvos aklųjų draugijos leidykla iškiliuoju raštu išleido „Šiaurės sidabrat“. Maskvoje išleista A. Venclovos poezijos knyga „Stichotvoreniya“ (serija „Tarybinės poezijos biblioteka“).

1967

Gegužės 13 d. Kapsuko (dabar – Marijampolės) kultūros namuose iškilmingai paminėtas J. Jablonskio vidurinės mokyklos šimtmetis. Buvusių abiturientų vardu žodži tarė ir rašytojas A. Venclova.
Išėjo rinktinės apsakymų knyga „Mirtis Lisabonoj“ (iliustravo S. Krasauskas). Maskvoje rusų kalba išleista knyga „Pavasario upė“.

1968

Lietuvos aklųjų draugijos leidykla iškiliuoju raštu išleido aštuonias rašytojo rinktinės apsakymų knygas „Mirtis Lisabonoj“.

1969

Vasarą atostogaujant Palangoje A. Venclovą ištinka sunkus širdies priešpuolis.
Pasirodė atsiminimų knyga „Vidurdienio vėtra“.
Išejo poezijos rinktinė „Mėlyno Nemuno vingis“.
Maskvoje rusų kalba pasirodė atsiminimų knyga „Jaunystės atradimas“.

1970

Vasarą drauge su A. Griciumi, J. Būtėnu ir sūnumi Tomu keliauja po Žemaitiją. Aplanko Mosėdžio akmenų muziejų, Lazdynų Pelėdos, Šatrijos Raganos, Daukanto, Valančiaus gimtasių vietas.
Vasarą atostogaujant Palangoje ištinka stenokardijos priešpuolis.
Rugpjūčio 1 d. laiške, rašytame iš Palangos, skundėsi, kad „širdis mane staiga paguldė savaitei į lovą. Dabar galiu keltis, o po trejeto dienų tikiuos atnaujinti darbą prie „Vakarinės žvaigždės“...
Maskvoje išejo poezijos knyga „Izbranaja lirika“. Panaši knyga taip pat rusų kalba išleista Vilniuje „Lyrika“.

1971

Pasirodė paskutinioji eilėraščių knyga „Vakarinė žvaigždė“.
Kovo pradžioje smarkiai pablogėjus sveikatai, paguldomas į ligoninę.
Naktį iš birželio 27 į 28 dieną Vilniuje, LTSR sveikatos apsaugos ministerijos IV valdybos respublikinėje ligoninėje A. Venclova mirė.